

Dil Bilgisi

Modern
Minimalist
Etkili öğrenim

8'li

FASİKÜL SET

Karekodu
Okutunuz

Akıllı Tahta
Uyumlu

KONU ANLATIMLI & SORU BANKASI

Yazar
Ozan Ufuk AYDEMİR

Dil Bilgisi

Modern
Minimalist
Etkili öğrenim

1. FASİKÜL SÖZCÜKTE YAPI

Karekodu
Okutunuz

Akıllı Tahta
Uyumlu

Akıyordu su
gösterip aynasında söğüt ağaçlarını.
Salkımsöğütler yıkıyordu suda saçlarını!
Yanan yalın kılıçları çarparak söğütlere
koşuyordu kızıl atlılar güneşin battığı yer!

NAZİM HİKMET

KÖK

- Sözcüğün anlamlı ve kendisiyle anlamca ilişkili en küçük parçasına **kök** denir.
- Bir sözcüğün kökü tespit edilirken sözcükte bulunan ekler çıkarılarak anlamlı en küçük birimine ulaşılır.

» balıkçılar	» bölgelerimiz	» oynuyoruz	» arkadaşlık
» yoksulluk	» getirmek	» uyumlu	» daralmak
» gözlemledi	» adaş	» çatışma	» alingan
» istekli	» devrim	» baskıcı	» yaygın

Kökleri şu şekilde sıralayabiliriz

a. İsim Kök

- Bir varlık ya da kavramı karşılayan sözcüklerdir.

» sağlıklı	» işlemci
» tamamladı	» yalnızlığın
» kişilik	» kuraklık
» yüzeysel	» düzeyli
» izcilik	» sararmak
» ağarmak	

c. Yansıma Kök

- Doğadaki varlıkların çıkardığı sesleri karşılayan, ses taklidi olan köklerdir.
- Doğadaki seslerin taklit edilmesi yoluyla oluşur ve yansıma kökler aynı zamanda isim köktür.

» patırtı	» şırıltı	» horlamak
» gürültü	» hıçkırık	» fısıldamak
» hışırtı	» tükürmek	» patlama

b. Fiil Kök

- İş, oluş, durum veya hareket bildiren sözcüklerdir.

» oluşum	» sınav
» bitkisel	» dalgın
» askılıkta	» uyumsuz
» kısacık	» umutsuz
» gelin	» yapısal
» sızıntı	

NOT: Bu kökleri birbirinden ayırt etmede “-mek,-mak” mastar eklerini ya da “-me,-ma” olumsuzluk eklerini kullanırsınız.

» savaş
» karışık
» ekinlerimiz

UYARI: Yabancı dillerden alınan sözcüklerde kök aranmadığı için kök halinde sayılmaktadır.

» sevdâ → kök halinde	» okul → kök halinde
-----------------------	----------------------

d. Sesteş (Eş sesli) Kök

- Yazılışları ve okunuşları aynı anlamları farklı olan sözcüklerdir.
- Sesteş kökler arasında anlamsal ilişki bulunmamaktadır.

Geçen gün benimle bu konuyu tartışmaya kalktı.
Genç futbolcu yüzündeki beni geçen gün sildirdi.
Üniversite hazırlık konusunda tek yetkili bizdik.
İhtiyar tamirci elindeki bizi bırakarak ayağa kalktı.
Bu konulardan artık bezdiğimi ona da söyleyin.
Bulaşıklar bitince elindeki bezi lavaboya serdi.
Sanki onun evinde yangın var gibi davranıyordu.
Eline aldığı bütün nesneleri yan koyuyordu.
Odasında herkesten gizlediği bir taş koleksiyonu vardı.
Altını açık unuttuğu süt taşınca kendine geldi.

Çözümler için
karekodu okutunuz.

TEST - 3 SÖZCÜKTE YAPI

1. Aşağıdaki cümlelerden hangisinin yüklemi kökünün türü bakımından diğerlerinden farklıdır?
- A) Babası fakültede çalışan en tecrübeli görevliydi.
B) Ona karşı hissettiklerim karşılığı olmayan bir duyguydu.
C) Anlatmakta zorluk çekiyormuş gibi yutkundu.
D) Bu konuda eski adamlarıyla dövüşmeye başladı.
E) Bu, belki de cinayetin sebebini açıklayacak önemli bir bulguydu.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “-ıntı,-untu,-üntü” ekinin kullanıldığı sözcük kökü bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) Erzurum’da yapılan kazılarda yeni kalıntılara rastlandı.
B) Eskiden beri yersiz kuruntularla yakınlarını üzüyordu.
C) Bütün süprüntüleri bir kaba koyarak çöpe attı.
D) Gücendiği zaman hiç bozuntuya vermeden ortamdaki uzaklaşır.
E) Dil ile düşünme arasındaki bağıntı bu eserde ortaya çıktı.

3. Ek fiil, isim soylu sözcüklere gelerek yüklem yapar. Bunun dışında aynı zamanda fiillere geldiğinde ise birleşik zamanlı yapmaktadır. Aşağıdakilerden hangisinde birleşik zamanlı fiil kullanılmamıştır?

- A) Yardımcım da fark etmişti kendi kendime güldüğümü.
B) Bu konudaki bütün açıklamayı arkadaşım yapmıştır.
C) Nerede olursa olsun yaptığı doğru bir şey değildir.
D) Zihni’nin evine doğru yola çıktığımda kar durmuştu.
E) Bunlar üstüme vazife değildi ancak merakıma yenilmiştim.

4. Tutuklandığından beri gönderildiği her odada penceresiz binanın neresinde olduğunu anlamış ya da az

çok kestirmişti. Odaların hava basıncında küçük farklılıklar olsa gerekti. Muhafızların onu dövdükleri hücreler yer yüzeyinin altındaydı.

Yukarıda altı çizili sözcüklerden hangisi hem yapım hem de çekim eki almamıştır?

- A) V B) II C) I D) IV E) III

5. İsim ya da fiil gövdelerine yapım eki getirilerek türetilen sözcüğe gövdeden türemiş sözcük denir. Aşağıdakilerden hangisinde gövdeden türemiş sözcük bulunmamaktadır?

- A) Bu konudaki önemli kararları birlikte almalıyız.
B) Bazı bilimsel çalışmaların dayanağı yokmuş.
C) Dede Korkut, hikâyelerde bilgeliğiyle tanınmıştır.
D) Uykusuz kaldığı günlerde huysuzluk çıkarıyordu.
E) Bütün olayların neden çıktığını bilmiyordu.

6. Türkçede yapım ekleri çekim eklerinden önce gelmektedir. Aşağıdakilerden hangisinde yukarıda verilen duruma aykırı kullanım bulunmaktadır?

- A) Aklımdaki bütün soruları o geldiğinde soracağım.
B) Ailem olmadan tatile çıkmayı sevemiyorum.
C) Herkes kendisine baksın diye garip hareketler yaptı.
D) Kuru gürültüye pabuç bırakacak birisi değil.
E) Kocaman camlı pencerelerden manzarasının tadını çıkarıyordu.

Dil Bilgisi

Modern
Minimalist
Etkili öğrenim

2. FASİKÜL

SES BİLGİSİ

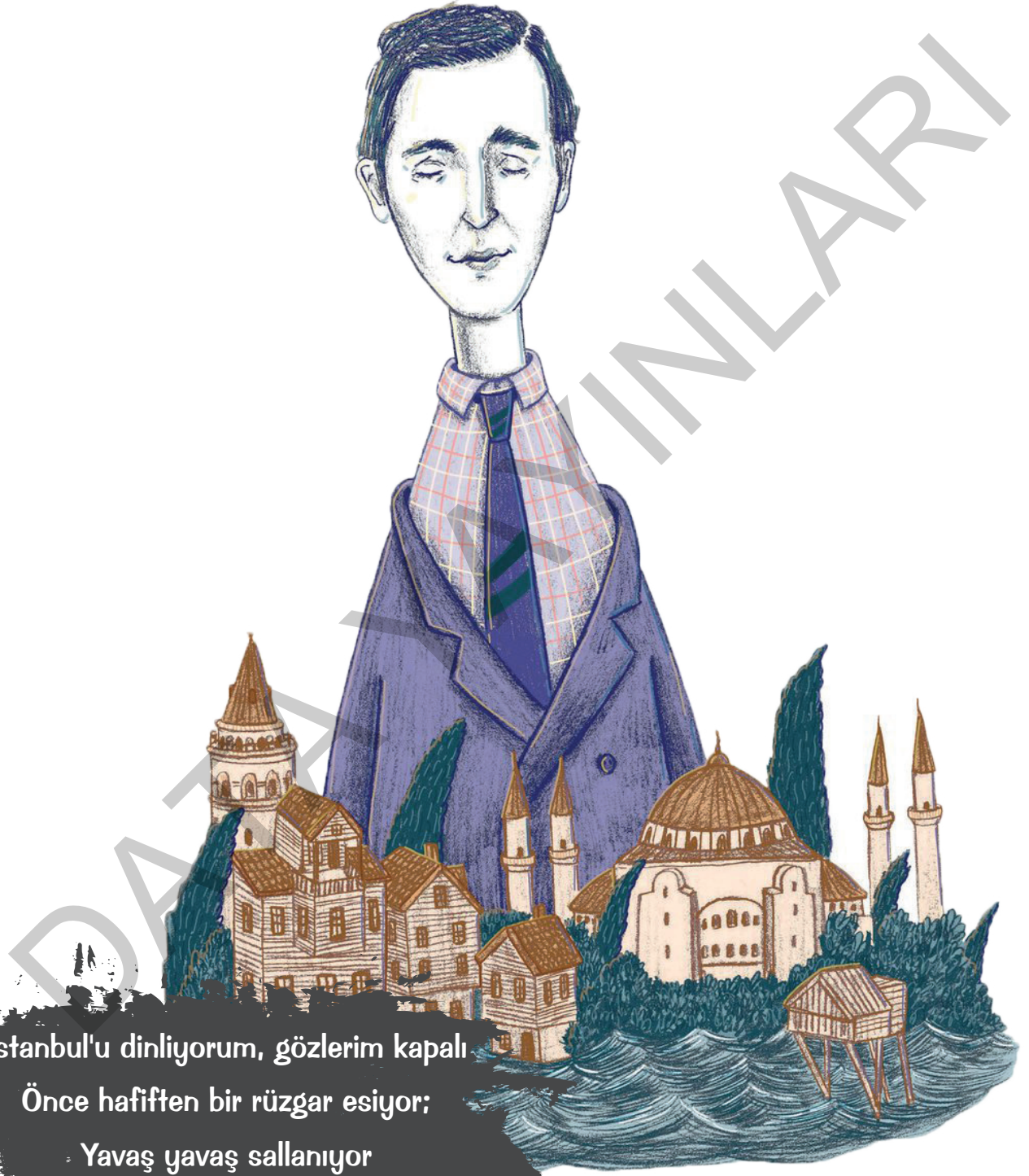

Karekodu
Okutunuz

Akıllı Tahta
Uyumlu

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı
Önce hafiften bir rüzgar esiyor;
Yavaş yavaş sallanıyor
Yapraklar, ağaçlarda;
Uzarlarda, çok uzarlarda,

ORHAN VELİ KANİK

SES BİLGİSİ

- Türkçede 29 harf bulunmaktadır. Bu 29 harfin 8 tanesi **ünlü (sesli) harf** değerindedir.

	DÜZ		YUVARLAK	
	GENİŞ	DAR	GENİŞ	DAR
KALIN	a	ı	o	u
İNCE	e	i	ö	ü

	SÜREKLİ	SÜREKSİZ
	YUMUŞAK	SERT
	j, l, m, n, r, v, y, z	b, c, d, g, ğ
	f, s, ş, h	p, ç, t, k

- Türkçe sözcüklerde ünlüler belli kurallara göre dizilmektedir. Bu kurala **ünlü uyumu** denilir.
- İki çeşit ünlü uyumu bulunmaktadır.
 - » Büyük Ünlü Uyumu
 - » Küçük Ünlü Uyumu

1. Büyük Ünlü Uyumu (Kalınlık-İncelik)

- Türkçe bir sözcüğün ilk hecesinde kalın ünlü bulunması durumun diğer hecelerin de kalın, ince ünlülerin bulunmasında diğer hecelerin de ince ünlü bulunması kuralıdır.

Kısaca: a, ı, o, u → a, ı, o, u
e, i, ö, ü → e, i, ö, ü getirilmesidir.

- » Düşünce » Heyecan » Gelinlikçi
- » Etkinlik » Gönülsüz » Kolaylık

Büyük ünlü uyumuna aykırı durumlar şunlardır:

- Türkçede bazı ekler genellikle büyük ünlü kuralına uyar. Ancak “-yor, -ken, -ki, -leyin, -imtirak, -daş” ekleri bazı durumlarda bu kuralı bozmaktadır.
 - » Dün akşam sokakta karşılaşan vatandaşlar meslektaş çıktı.
 - » Geceleyin evden gelen sesler çevredekileri korkutuyor.
 - » Sabahleyin yapılacak toplantı için Ankara’dan geliyor.
- Bazı sözcükler köken bakımından Türkçe olduğu halde zamanla değişime uğradığı için büyük ünlü uyumuna uymaz.
 - » Karındaş → kardeş » Ana → anne
 - » Kangı → hangi » Ataş → ateş
 - » Alma → elma

- Dilimize yabancı dillerden geçen sözcükler büyük ünlü uyumu kuralını bozar.

- » Edebiyat » Pişman
- » Orijinal » Televizyon

- Birleşik ve tek heceli sözcüklerde bu kural aranmaz.

- » Vatansever » Sel
- » Açgözlü » Gül
- » Gecekondu

2. Küçük Ünlü Uyumu (Düzlük – Yuvarlaklık)

- Bir sözcükte düz (a,e,ı,i,) ünlüden sonra düz (a,e,ı,i,), yuvarlak (o,ö,u,ü) ünlüden sonra yuvarlak dar (u,ü) ya da düz geniş (a,e) ünlü gelmesi kuralıdır.

Kısaca: a,e,ı,i → a,e,ı,i o,ö,u,ü → a,e,u,ü getirilmesidir.

- » Kitaplık » Düşmansız
- » Garipler » Bakışsız

- İlk heceden sonra “o,ö” ünlüleri varsa sözcük küçük ünlü uyumuna uymaz.

- » Doktor » Otobüs
- » Şoför » Profesör

- Birleşik ve tek heceli sözcüklerde küçük ünlü uyumu aranmaz.

- » Eskişehir » Göz
- » Vezirparmağı » Süt

Çözümler için
karekodu okutunuz.

TEST - 3 SES BİLGİSİ

1. Aşağıdakilerden hangisinde ünlü daralmasına uğramış sözcük yoktur?

- A) Çocuk uykudan uyanmasının etkisiyle ağlıyordu.
- B) Sonumuz kara topraktır, diyor yılların eskitemediği dedem.
- C) Şimşek çaktıktan sonra arkasından her zaman gürültüsü geliyordu.
- D) Bütün eski aşklara nispet yaparcasına gülümsüyor.
- E) Yiyecekler geç gelince tepkisini servis elemanına gösterdi.

2. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde türetilirken ünlü kaybına uğramış sözcük yoktur?

- A) Mağarada ilerledikçe nefes almamız zorlaşıyordu.
- B) Aklımdaki bütün soruları sormadan onu rahat bırakmayacağım
- C) Sıcak havanın etkisiyle insanlar soluğu denizde aldı.
- D) Kazadan birkaç sıyrıkla kurtulması herkesi şaşırtmıştı.
- E) İç Anadolu'daki kuraklık gittikçe tehlikeli hâl alıyordu.

**3. İşte böyle yeşil bulutlar misali senelerce,
Oradan oraya elinde kaderin.**

Kim bilir kaç kere üstünden geçtim,
Şarkılar söyledim karşısında
Bir gün bana mezar olacak yerin..

Yukarıdaki dizelerde aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Ünlü aşınması
- B) Ünsüz yumuşamasına aykırılık
- C) Ünsüz sertleşmesi
- D) Ünlü daralması
- E) Ünlü değişimi

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kaynaştırma ünsüzü kullanılmıştır?

- A) O kadar kırıldım ki hiç değeri kalmadı gözümde.
- B) Bu düşünce ortamda bulunanları rahatsız etmişti.
- C) Bütün öğrenciler olaydan habersiz şarkı söylüyordu.
- D) Senin düşünceni bazen yıkılmaz bir kale olarak görüyorduk.
- E) Olanlar karşısında kendisinin haklı olduğunu iddia etti.

5. "Bu derece intibak kabiliyeti tekâmül kuvveti olan dinamik bir millet olmasak mahvolurduk" cümlesinde görülen ses olayı aşağıdakilerden hangisinde bulunmaktadır?

- A) Hançer saplanmış gibi keskin bir sızı hissetmişti.
- B) Uzun müddetten beri şiddetle beslediği bir histi.
- C) Büyük bir nefretle bu adi yalanı reddederim.
- D) Hayatını anlatacağımız adam Çin limanlarından birinde yaşamış.
- E) Paris gibi bir kentte bu hatırlamalar karamsarlığa sürükler insanı.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birden fazla ses düşmesi bulunmaktadır?

- A) Bence sessiz bir şarkıdır her ayrılık sessiz bir hüznün kokan.
- B) Fenerbahçe taraftarı maçın ardından şampiyon olduğunu zannediordu.
- C) Söylediği yalanlara yalnız arkadaşları değil kendisi de inanıyordu.
- D) Zannetme ki her yalan çıkar bir gün günyüzüne.
- E) Sorunun doğru şikkını yanlış işaretlemişti.

Dil Bilgisi

Modern
Minimalist
Etkili öğrenim

3. FASİKÜL YAZIM KURALLARI

Karekodu
Okutunuz

Akıllı Tahta
Uyumlu

Kendimi bildim bileli zulüm görenlerle,
hakkı yenenlerle, sömürülenlerle, acı
çekenlerle, yoksullarla birlikteyim.

YAŞAR KEMAL

1. Büyük ve Küçük Harfin Kullanıldığı Yerler

- Türkçede cümleler ve dizeler büyük harfle başlar.
- » Hayatta en hakiki mürşit ilimdir, fendir. (Atatürk)
- » Kim o, deme boşuna...
Benim, ben.
Öyle bir ben ki gelen kapına;
Baştan başa sen.

- Cümle içinde tırnak veya yay ayraç içine alınan cümleler büyük harfle başlar ve sonlarına uygun noktalama işareti (nokta, soru, ünlem vb.) konur.
- » Atatürk “Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir!” diyor
- » Türkçe öğretmenim, “ Biraz daha gayret edersen istediğin başarıyı elde edebileceksin.” derdi.

UYARI: İki çizgi arasındaki açıklama cümleleri büyük harfle başlamaz.

- » Bu sefer de onları –her zamanki yerlerinde bulmak ihtimaliyle– farkında olmadan aramıştım. (Ahmet Hamdi Tanpınar)
- » Bir zamanlar –bu zaman çok uzak değil– herkes mutlu mesut yaşıyordu bu şehirde.

- İki noktadan sonra gelen cümleler büyük harfle başlar.
- » Menfaat sandalyeye benzer: Başında taşırsan seni küçültür, ayağının altına alırsan yükseltir. (Cenap Şahabettin)
- » Köylülerin aklında bir düşünce vardı: Ne zaman biz de şehirliler gibi mutlu olacağız?

UYARI: İki noktadan sonra cümle ve özel ad niteliğinde olmayan örnekler sıralandığında bunlar büyük harfle başlamaz .

- » Odaya girince gördüklerini sıralamaya başladı: masa, sandalye, sürahi, vazo...
- » Lider karakterli insanlar önemli özelliklere sahiptir: cesaret, kararlılık ve ileri görüşlü olmak.

UYARI: Rakamla başlayan cümlelerde rakamdan sonra gelen kelime özel ad değilse büyük harfle başlamaz

- » 2002 yılında Türkiye futbolda dünya üçüncüsü olmuştu.

- Kişilerin isimleri, soyadları ve bu adlara bağlı “saygı, rütbe, ünvan, lakap” bildiren kelimeler büyük harfle başlar.

- » Yusuf Atılgan
- » Stepne (Rifat Ilgaz)
- » Âşık Paşa
- » Atçalı Kel Mehmet
- » Server Bedi
- » Telli Baba
- » Başkomutan Başöğretmen Reisi cumhur Mareşal Gazi Mustafa Kemal Paşa**

UYARI: Akrabalık bildiren kelimeler küçük harfle başlar.

- » Dün akşam Uğur amcama yemeğe gittik.
- » Zekeriya dayım bize geleceğini söyledi.

DİKKAT: Herkes tarafından bilinen, kalıplaşmış akrabalık isimleri büyük yazılır.

- » Somuncu Baba
- » Dede Korkut

- Cümle içinde özel adın yerine kullanılan makam veya ünvan sözleri büyük harfle başlar.
- » Bu hafta Vali bizim okulu ziyaret edecekmiş.
- » Belki Kaymakam bu yapılanlara karşı bizi destekler.
- Saygı bildiren sözlerden sonra gelen ve makam, mevki, ünvan bildiren kelimeler büyük harfle başlar.
- » Sayın Bakan, Sayın Başkan, Sayın Rektör, Sayın Vali,

- Hayvanlara verilen özel adlar büyük harfle başlar.
- » Karabaş, Boncuk, Karamel, Duman
- Millet, oymak, dil, lehçe, din, mezhep bildiren sözcükler büyük yazılır.
- » Rus, Alman, Türkçe, Fransızca, Çuvaşça, Yakutça, İslamiyet, Yahudi, Mevlevi, Budist, Hanefi Katolik
- Din ve mitoloji ile ilgili özel adlar büyük harfle başlar.
- » Allah, Cebrail, Zeus, Osiris, Kibele

NOT: “Tanrı, Allah, ilah” sözleri özel ad olarak kullanılmadıklarında küçük harfle başlar.

- » Eski Yunan tanrıları bu kitapta geniş yer buluyor.
- » “Amerika’da kaçakçılığın allahları vardır.” (Tarık Buğra)

Çözümler için
karekodu okutunuz.

TEST - 3

YAZIM KURALLARI

1. "Bazı sözcükler aldıkları eklerden dolayı başka sözcüklerle karıştırılabilir. Bu belirsizliği gidermek için ekten önce kesme işareti konulur."

Aşağıdaki cümlelerden hangisinde yukarıda verilen duruma örnek olarak gösterilebilecek sözcük yoktur?

- A) Bu gece ormanda dolaşırken ay'ı göremedim.
- B) Kadı'nın işlevselliği uzun yıllar önce ortadan kalktı.
- C) Oradan gelirken Amasya elma'sından getirmeyi unutma.
- D) Antalya kaz'ının lezzeti diğerlerinde yoktur.
- E) Türkçe'nin sıkıntısı, yabancı dillerin etkisinden kaynaklanmaktadır.

2. "Ki" bağlacı bazı sözcüklerde kalıplaştığı için birleşik yazılır."

Aşağıdaki cümlelerden hangisinde "ki"nin yazımıyla ilgili yazım yanlışı bulunmaktadır?

- A) Bildiğimiz şeyleri bilebilmek için illaki bir alamet bekleriz.
- B) Bu iş bitmeyecek meğerki siz de yardım edesiniz.
- C) Öyleki bütün insanların eşitliğinden bahsediyordu bir de.
- D) Oysaki daha önce onunla tanışmayı çok istemiştim.
- E) Hâlbuki ev sahibi tamirattan kaçınıyordu.

3. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "da, de"nin yazımıyla ilgili yanlışlık yapılmıştır?**

- A) Ziya adında bir akrabamız var ve babası çok zengin.
- B) Olan biten buydu, üstelik olup olmadığından da emin değildi.
- C) Bir gün karanlığın olmadığı bir yerde buluşacağız.
- D) Bundan sonra bizde kalanları kimseye vermeyiz.
- E) İnsanoğlunun bilincinde olmadığı hiçbir şey var olamaz.

4.

- I. Önümüzdeki ay III. Uluslar arası Tarih Eğitimi Sempozyumu'nda konuşmacı olacak.
- II. Nedim, edebiyatımızda lale devrinin en başarılı şairi olarak biliniyor.
- III. Bu adam allahlığın biri, elinden bir şey gelmiyor.
- IV. Onun her konuda Donkişotluk yapması artık canımızı sıkıyordu.

Numaralanmış cümlelerin hangilerinde yazım yanlışı vardır?

- A) I ve II
- B) III ve IV
- C) II ve IV
- D) I ve III
- E) II ve III

5. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı yoktur?**

- A) Silahşörlük, bıçak ve ok atma idmanları, neler yapmadık beraber?
- B) Eline geçen bütün servetini akrabalarıyla birlikte emlağa yatırıyor.
- C) Mesela biraz serin kanlı düşünülürse pek fazla büyümeye değmezdi.
- D) Can acısıyla gayriihtiyarî boğuk bir ses fırladı ağızından.
- E) Aydınlıktan huylanmış atlar şaha kalkarak deli gibi dört nala ileri atılıyor.

6. **Aşağıdaki cümlelerde yer alan birleşik sözcüklerden hangisinin yazımı yanlıştır?**

- A) Bu kadar milyon nasıl olurda bu eğlenceler zıppıktısına milyonlar yağıdır.
- B) Nasıl oldu bilmem eğilip yakarken çakaralmaz çakmaz kıvılcım çıkardı.
- C) Bu hikâye akıllamaz bir aptallıktan başka bir şey değildi.
- D) Üstelik bu kısa, kadir bilmez ömrün böyle geçeceğine inanmıyordu.
- E) Bağ hendeğine sinip geze alarak bir müddet bekledim.

Dil Bilgisi

Modern
Minimalist
Etkili öğrenim

4. FASİKÜL

NOKTALAMA İŞARETLERİ

Karekodu
Okutunuz

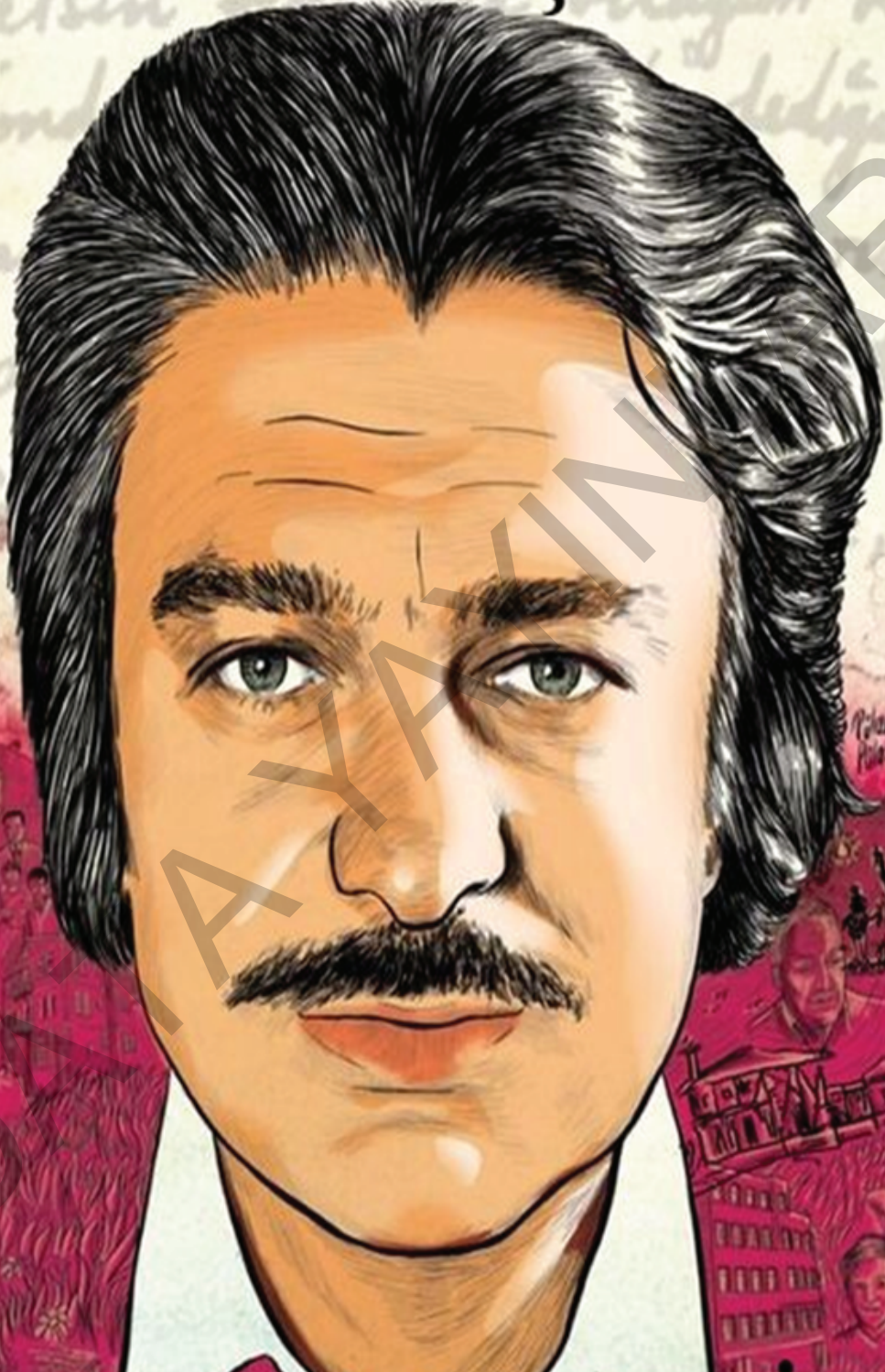

Akıllı Tahta
Uyumlu

MODÜL 4

NOKTALAMA İŞARETLERİ

ÖZAN UFAK AYDEMİR

NOKTALAMA İŞARETLERİ

- Noktalama işaretleri; duygu ve düşünceleri daha açık ifade etmek, cümlelerin yapısını ve duraklama noktalarını belirlemek, okumayı ve anlamayı kolaylaştırmak, sözün vurgu ve ton gibi özelliklerini belirtmek üzere noktalama işaretleri kullanılır.
- Noktalama işaretlerinden nokta, virgül, noktalı virgül, iki nokta, üç nokta, soru, ünlem, tırnak, ayraç ve kesme işaretleri ait oldukları kelimelere bitişik olarak yazılır ve kesme dışındaki işaretlerden sonra bir harf boşluğu ara verilir.

1. NOKTA (.)

- Anlamca tamamlanmış cümlelerin sonuna konur.
 - » Türk Dil Kurumu, 1932 yılında kurulmuştur.
 - » Bizim düşüncelerimizin hiçbir önemi kalmamıştı sanki.
 - Bazı kısaltmaların sonuna konur.
 - » Alb. (albay), Dr. (doktor), Yrd. Doç. (yardımcı doçent), Prof.(profesör)
 - » Cad. (cadde), Sok. (sokak), s.(sayfa), sf. (sıfat), vb. (ve benzeri)
 - » Alm. (Almanca), Ar. (Arapça), İng.(İngilizce)
 - Sayılardan sonra sıra bildirmek için konur.
 - » 13.(on üçüncü), 5.(beşinci), III. Mehmet, 3. Levent
 - » XIV. Louis, XIV. Yüzyıl, 2. Cadde,, 20. Sokak
 - Arka arkaya sıralandıkları için virgülle veya çizgiyle ayrılan rakamlardan yalnızca sonuncu rakamdan sonra nokta konur.
 - » 3, 4 ve 7. maddeler, XII – XIV. yüzyıllar arasında
 - Bir yazının maddelerini gösteren rakam veya harflerden sonra konur.
 - » I. » 1. » A. » a.
 - » II. » 2. » B. » b.
 - Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur.
 - » 12.05.1991, 05.11.1956, 29.X.1923
- UYARI:** Tarihlerde ay adları yazıyla da yazılabilir. Bu durumda ay adlarından önce ve sonra nokta kullanılmaz.
- » 12 Mayıs 1991 » 29 Ekim 1923
 - Saat ve dakika gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur.
 - » Tren 09.15'te kalktı. » Toplantı 14.00'te başladı

- Kitap, dergi vb.nin künyelerinin sonuna konur.
 - » Ağâh Sırrı Levend, Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri, TDK Yayınları, Ankara, 1960.
- Dört ve dörtten çok rakamlı sayılar sondan sayılmak üzere üçlü gruplara ayrılarak yazılır ve araya nokta konur.
 - » 3.000, 147.475, 80.145.321
- Genel ağ adreslerinde kullanılır.
 - » <http://fenerbahce.org>
- Matematikte çarpma işareti yerine kullanılır.
 - » 12.12 = 144 » 20.20 = 400

2. VİRGÜL (,)

- Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına konur.
 - » Sessiz dereler, solgun ağaçlar, sarı güller
 - » Dillenmiş ağızlarda tutuk dilli gönüller (Faruk Nafiz Çamlıbel)
 - » Kediler, köpekler, kuşlar baharın gelişini kutluyordu.
- Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.
 - » Umduk, bekledik, düşündük. (Yakup Kadri Karaosmanoğlu)
 - » İnsanları hiçbir zaman yalnız bırakmaz, onların yardımlarına koşardı.
- Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için konur.
 - » Saniye Hanımefendi, merdivenlerde oğlunun ayak seslerini duyar duymaz
 - » hasretlisini karşılamaya atılan bir genç kadın gibi koltuğundan fırlamış ve ona kapıyı

Çözümler için
karekodu okutunuz.

TEST - 3 NOKTALAMA İŞARETLERİ

1. (I) Nasıl ki insanları konuşturan ilk güdüler güçlü duygulanımlar olmuşsa, insanın ilk ifadeleri de söz sanatlarıyla yüklü ifadeler olmuştur. (II) İlk önce doğan dil mecazlı dildir, gerçek anlamda en son bulunmuştur. (III) İnsanlar şeyleri ancak asıl biçimlerinde gördükten sonra onlara asıl adlarını vermişlerdir. (IV) İlk başta yalnızca şiir biçiminde konuşuluyordu, insanlar akıl yürütmeyi uzun zaman geçtikten sonra düşünebilmişlerdir. (V) Çünkü mecaz, anlamın taşınmasından ibarettir aslında.

Yukarıda numaralanmış cümlelerin hangisinde noktalama yanlış bulunmaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kesme işareti (') yanlış kullanılmıştır?**

- A) İzmir, Ege Bölgesi'nin en gelişmiş şehridir.
B) Bu roman, 1975'te ilk basımını yapmıştı.
C) Sabri Bey'in getirdiklerini mutfağa götürdü.
D) Bu markette a'dan z'ye her şeyi bulabilirsiniz.
E) 2014 yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nden mezun oldu.

3. **Aşağıdaki cümlelerden hangisinde kısa çizgi (–) yanlış kullanılmıştır?**

- A) Her gün on–on beş sayfa kitabı mutlaka okurum.
B) Hasan dayı –mahallenin manavı– bugün biraz geç gelecekti.
C) Samsun–Ankara kara yolu düğün konvoyu yüzünden tıkanı.
D) Tahtadaki sözcüğü “il–ko–kul” şeklinde hecelerine ayırdı.
E) Bu akşam saat 19.30–21.30 gibi elektrik kesintisi olacaktı.

4. **Aşağıdakilerin hangisinde virgül (,) sıralı cümleleri ayırmak için kullanılmıştır?**

- A) Bunlar ancak arkadaşlardan, öğretmenlerden öğrenilebilecek bilgiler.
B) Gökyüzü, masmavi görüntüsüyle insana huzur veriyordu.
C) Bu kuramın doğrulanışına, bulunuşuna kadar her şeye hâkimdi.
D) Konuştuklarımız ikimizin arasındaydı, başkası bunu bilemeyecekti.
E) Bu konularda Cavit, Eyüp ve Ozan benimle aynı düşünüyordu.

5. Eskimo () Kanada () Alaska ve Grönland'ın en yüksek enlemlerindeki Kutup bölgelerinde yaşayanları ifade eder. Cree ve Algonkin Kızılderililerinin verdiği bu ismin birçok olası anlamı vardır () başka bir dil konuşan kişi, başka ülkeden olan kişi ya da çiğ et yiyen kişi ()

Bu parçada ayraçlarla () gösterilen yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangileri getirilmelidir?

- A) (,) (;) (:) (.) B) (;) (,) (;) (...) C) (,) (;) (;) (...)
D) (;) (,) (:) (.) E) (,) (,) (:) (.)

6. Okullardaki “tebeşirler” aslında tebeşir değildir. Tebeşir, kalsiyum karbonattan oluşur; aynen mercan, kireç taşı, mermer, insan iskeleti, balık kılıcı ve hazımsızlık ilaçlar [Rennies, Setlers, Tums] gibi.

Bu parçadaki noktalama işaretlerinden hangisinin kullanımında yanlışlık yapılmıştır?

- A) Virgül B) Noktalı virgül C) Nokta
D) Tırnak işareti E) Köşeli ayraç

Dil Bilgisi

Modern
Minimalist
Etkili öğrenim

5. FASİKÜL İSİM SOYLU SÖZCÜK TÜRLERİ

Karekodu
Okutunuz

Akıllı Tahta
Uyumlu

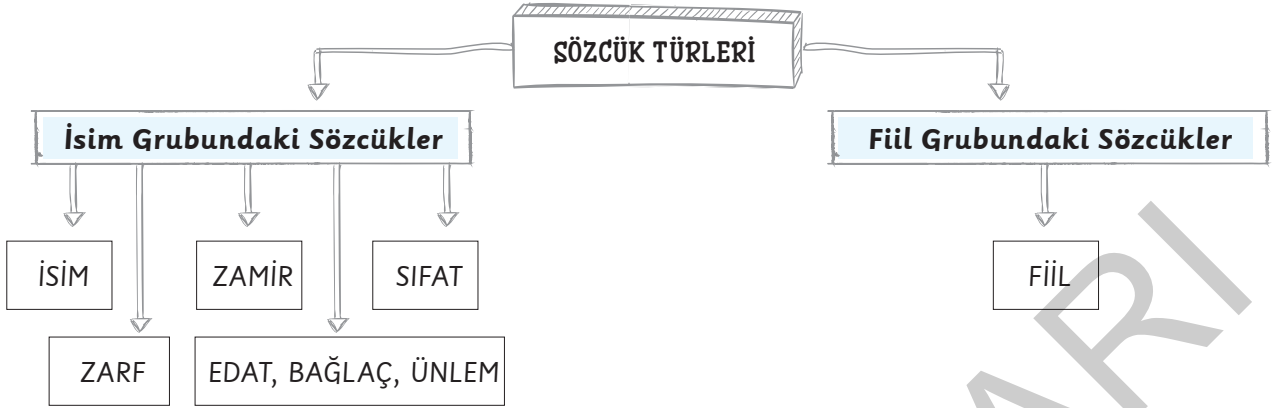

Bende hiç tükenmez bir hayat vardı
Kırlara yayılan ilkbahar gibi
Kalbim hiç durmadan hızla çarpardı
Göğsümün içinde ateş var gibi

SABAHAATTİN ALİ

İSİM, SIFAT, ZAMİR

İSİM (AD)

Türlerine Göre İsimler

İSİM (AD)			
Varlıklara Verilişine Göre	1.Özel İsim	2. Cins İsim	
Varlıkların Oluşuna Göre	1. Somut İsim	2. Soyut İsim	
Varlıkların Sayısına Göre	1. Tekil İsim	2. Çoğul İsim	3. Topluluk İsim

AD (İSİM)

- Varlıkları, kavramları, sembolleri karşılayan sözcüklere **isim** denir.
- İsimler varlıkları; somut, soyut, tekil, çoğul bakımından karşılayabilmektedir.
 - » Seni düşünmek güzel şey, ümitli şey, dünyanın en güzel sesinden en güzel şarkıyı dinlemek gibi bir şey... Fakat artık ümit yetmiyor bana, ben artık şarkı dinlemek değil, şarkı söylemek istiyorum

Varlıklara Verilişine Göre İsimler

a. Özel İsim

- Tek bir varlığı ya da kavramı karşılayan isimlerdir.
 - » Asya ile Avrupa arasında köprü vazifesi görüyordu İstanbul.
 - » İnsanlar Amerika'ya gitmek için can atıyordu.
 - » Bugün Ahmet'in kedisi Mırmır balkon kapısından kaçmış.
 - » Onu yaz geldiğinde Antalya'ya gitmek için ikna etmeye çalışıyorduk.

b. Cins İsim (Tür Adı)

- Aynı türden varlık ve kavramları karşılayan isimlerdir.
 - » Ne atom bombası,
Ne Londra Konferansı;
Bir elinde cımbız,
Bir elinde ayna;
Umurunda mı dünya
 - » Bu kırmızı seni biraz daha açmış gibi.
 - » Sen de bu toprak için çabalamadın mı?
 - » İnsan gökyüzüne baktıktan sonra birden büyüleniyordu.

UYARI: Bazı sözcüklerin özel isim ya da cins isim oluşu cümledeki kullanımlarına göre değişmektedir.

- » Bilim insanları Dünya'nın dönüş hızındaki yavaşlamayı araştırıyor.
- » Bu virüs salgını dünya ekonomisini olumsuz etkiledi.
- » Neptün, Güneş'e en uzak gezegen olarak bilinmektedir.
- » Yeni aldığı evdeki bütün odalar güneş almaktaydı.
- » Bu sözcükler özel isim olarak kullanıldığında aldığı çekim ekleri kesme işareti ile ayrılmaktadır.

Çözümler için
karekodu okutunuz.

TEST - 6

ZARF, EDAT, BAĞLAÇ, ÜNLEM

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde edat öbeği kullanılmamıştır?

- A) Bacak kadar boyuna bakmadan bize kafa tutuyordu.
- B) Sınavlarda başarılı olmak için her gün tekrar yapıyordu.
- C) Pamuk gibi kalbi vardı ki bizi asla kıramazdı da.
- D) Elindeki parayla istediği hiçbir şeyi alamazdı.
- E) Bahsettiğiniz olay yalnız belli bölgelerde gerçekleşti.

2. "Dolapta kalan yemekler yeşilimsi bir renk olmuştu." Bu cümlede "-imtırak" ekinin kattığı anlam aşağıdakilerden hangisinde edatla sağlanmıştır?

- A) Bütün bu yemekleri senin için hazırlamıştı.
- B) Ankara'ya sabaha karşı ancak varmıştı.
- C) Sana onun gibi bir dost gerekiyordu.
- D) Düşününe seksen kadar kişiyi çağırmıştı.
- E) Öğleden sonra artık kimseyi rahatsız etmedi.

3.

- I. Kuşlar toplanmışlar göçüyorlar
Keşke yalnız bunun için sevseydim seni
- II. Mektupların doğru dürüst gelsin
İki kişi telefonla konuşurken
- III. Ben bütün hüznüleri denemişim kendimde
Canımla besliyorum şu hüznün kuşlarını
- IV. Sen şimdi kalkıp gidiyorsun, git
Gözlerin durur mu onlar da gidiyorlar, gitsinler
- V. İnan belli etmem, seni hiç rahatsız etmem
Son isteğimi de söyleyebilirim şimdi

Yukarıda numaralanmış dizelerin hangisinde birden çok edata yer verilmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Parça parça olsun paramı çalan

Kimi gerçek dedi kimisi yalan

Altı çizili ikilemenin görevce özdeşi aşağıdakilerden hangisinde kullanılmamıştır?

- A) Başımdan geçenleri bir bir anlattım
Ne yanlış söyledim ne yalan kattım
- B) Arzusun çektiğim Beserek Dağı
Elvan elvan çiçeklerin açtı mı?
- C) Gönülden hükmeden sultanım ile
Bugün bize gelmiş yâr geze geze
- D) Dız dız eden her sineğin bal olmaz
Peteksiz arının balı yalandır.
- E) Kuğul kuğul ötüşüyor kumrular
Çağlayıp akıyor bulanık sular

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sıfat tamlaması zarf görevinde kullanılmıştır?

- A) Anlatamam derdimi dertsiz insana.
- B) Dert çekmeyen dert kıymetin bilemez.
- C) Derdim bana derman imiş bilemedim.
- D) Hiçbir zaman gül dikensiz olmaz.
- E) Yüce dağlar şöhret bulmuş karınan.

6. Aşağıdakilerin hangisinde yer-yön belirteci tamlayan olduğu için adlaşmıştır?

- A) Koltukta uyuyan çocuğun üstüne battaniye örttü.
- B) İçerideki çocukları aileleri almaya gelecekmış.
- C) Kapının önüne bıraktığı çöpler sabaha parçalanmıştı.
- D) Biraz sonra ileriden sola dönmemiz gerekecek.
- E) Yukarının sesi bu akşam hiç çıkmıyordu.

Dil Bilgisi

Modern
Minimalist
Etkili öğrenim

6. FASİKÜL

FİİL, EK FİİL VE FİİLİMSİ

Karekodu
Okutunuz

Akıllı Tahta
Uyumlu

FİİL
EK FİİL
FİİLİMSİLER

SEN NEREYE, BEN ORAYA, ADIM ADIM
İNSAN SEVDİKÇE İYİLEŞİYOR ARTIK ANLADIM..

TURGUT UYAR

FİİL, EK FİİL, FİİLİMSİ

FİİL (EYLEM)

- İş, durum ve oluş bildiren sözcüklere **fiil** denir.
- Fiillerin olduğu her yerde çekimli fiil bulunmaktadır.
 - » Bak-acak- sın (“-acak” zaman kipi, “-sın” şahıs zamiri)
 - » Gör-meli-y-im (“-meli” tasarlama kipi, “-im” şahıs zamiri)
 - » Bak-tı-m (“-tı” zaman kipi, “-m” şahıs zamiri)

UYARI: Çekimli fiiller bulunurken fiilimsiler çekimli fiil sayılmamalıdır. Çünkü fiilimsi ekleri her zaman fiilden isim yapım eki görevinde kullanıldıklarından eklendiği sözcüğün türünü değiştirmektedir. Fiilimsi eki almış sözcük isim, sıfat ya da zarf görevinde olur.

- Fiiller bildirdikleri anlamlara göre kılış (iş), durum ve oluş olmak üzere üç çeşittir. Bunlar:

a) İş (Kılış) Fiili

- Nesne alabilen fiillerdir.
- Yani fiilin anlattığı eylemden etkilenen bir varlık bulunur.
- Fiilin başına “onu” sözcüğü getirildiğinde anlamlı olur.
 - » Bütün gün böyle olmayacağını söyledim.
 - » Arkadaşlarına olan bitenleri anlattı.
 - » Geçen sene tavsiye ettiğim Çalıkuşu romanını okudu.

b) Durum Fiili

- Öznenin içinde bulunduğu durumu bildiren fiillerdir.
- Bu fiiller nesne alamaz. Yani “onu” sözcüğünü fiile getiremeyiz.
 - » Sabah erken kalktığı için bütün gün derste uyudu.
 - » Kocaman köpeği karşısında görünce çok korktu.
 - » Sınav sonucunu görünce mutluluktan ağladı.

c) Oluş Fiili

- Bir durumdan başka bir duruma geçişi bildiren fiillerdir.
- Öznenin iradesi dışındaki bir değişim söz konusudur.
- Öznede oluşan nitelik değişikliğini bildirmektedir.
 - » Geçen seneden bu yana evin arkasındaki ağaç çok uzamıştı.
 - » Küresel ısınmanın etkisiyle bizim çiçeklerimiz de soldu.
 - » Sınavlara çalıştığı sene iyice şişmanladı.

Örnek Soru

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde fiilin türü ayraç içinde yanlış belirtilmiştir?

- A) Bütün gün sadece yarım saat dinlenmiştim. (durum fiili)
- B) Okulun arkasındaki tepeler yağan yağmurun etkisiyle yeşermişti. (oluş fiili)
- C) Bıçare adam on günde âdeta bitmişti. (durum fiili)
- D) O akşam Orhan'ı yemeğe çağırdı. (kılış fiili)
- E) Eleştirmenler bu genç yazarı övgülerle değerlendirdiler. (oluş fiili)

Örnek Soru

Taksikopterde kafasını çevirip Lenina'ya bakmadı bile. Hiç edilmemiş yeminlere ve uzun süre önce terk edilmiş yasalara bağlı olan Vahşi, başını başka tarafa çevirerek sessizce oturuyordu. Bazen bütün vücudu son derece gergin, kopmak üzere olan bir telin bir parmağın dokunuşuyla kopması gibi ani, sinirli bir ürpermeye sarsılıyordu.

Bu parçada kaç tane çekimli eylem bulunmaktadır?

- A) 3 B) 4 C) 5 D) 6 E) 7

Çözümler için
karekodu okutunuz.

TEST - 3

FİİL, EK FİİL, FİİLİMSİ

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yapılmakta olan bir iş anlatılmaktadır?

- A) Evin arkasında ot motorunu tamir etmektedir.
- B) Bütün evi tek başına bir haftada boyamış.
- C) Sana bu hafta uğramaya çalışacağım.
- D) Bana getirdiği yiyecekler bir haftada bitti.
- E) Akşamları yürüyüşe sahile çıkıyoruz.

2. aydınlık neyin oluyor senin
gökyüzü akraban filan mı
beni bulur bulmaz gözlerin
şimşek çakıyorum yalan mı
yüzünde yalazını gezdirdiğin
saçlarından tutuşmuş orman mı
akla ziyan bir şey elektriğin

Yukarıda verilen dizelerde kaç tane eylemsi kullanılmıştır?

- A) 3
- B) 4
- C) 5
- D) 6
- E) 7

3. Aşağıdaki cümleler hangisinin yüklemi geniş zamanın hikâyesiyle çekimlenmiştir?

- A) Âşık olduğunda sevdiğinden başka kimseyi görmemiş.
- B) Seni her zaman arkadaşısı olarak görüyordu.
- C) Sınavı olduğu haftalarda dışarıya çıkmazdı.
- D) Yanımızda olsaymış bu soruyu kesinlikle bilirmiş.
- E) Sana daha önce de böyle olmayacağını söylemiştim.

4. ne vakit maça'dan geçsem
limanda hep gemiler olurdu
ağaçlar kuş gibi gülerdi
bir rüzgâr aklımı alırdı
sessizce bir cigara yakardın
parmaklarımın ucunu yakardın
kirpiklerini eğerdin bakardın
üşürdüm içim ürperirdi
felâketim olurdu ağlardım

Yukarıdaki parçada kaç tane birleşik çekimli fiil kullanılmıştır?

- A) 10
- B) 11
- C) 12
- D) 13
- E) 14

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde geçen altı çizili sözcük fiilimsi değildir?

- A) Başarının yarısı yapabileceğine inanmaktadır.
- B) Bu üç gün boyunca onu kaybetmekten korkmuştu.
- C) İnsan mutlu yaşamaya alışınca en ufak aksilik can sıkıyordu.
- D) Düşünmeden konuştuğun için başın dertten kurtulmuyordu.
- E) Kitapları istendiğinde hemen lafı değiştiriyordu

6. Her gün pırıl pırıl yeniden doğan aşkımızın şafakları
Bu cümledeki fiilimsinin türce özdeşi aşağıdakilerden hangisinde yoktur?

- A) Genellikle aynı evde oturan gelin kaynana pek geçinemez.
- B) Kimse bayram olduğunu, bayram sevinci yaşadığını söylemez.
- C) Akşam yemeğinde bize yılın ilk ürününden yapılan ekmeği getirdi.
- D) Akıntı bizim taraftan çıkmasına engel oluyordu.
- E) Herhalde çocuklarını düşünmek bir anaya özgü vazgeçilmez bir şeydi.

Dil Bilgisi

Modern
Minimalist
Etkili öğrenim

7. FASİKÜL

CÜMLENİN ÖGELERİ

FİLDE ÇATI

CÜMLE TÜRLERİ

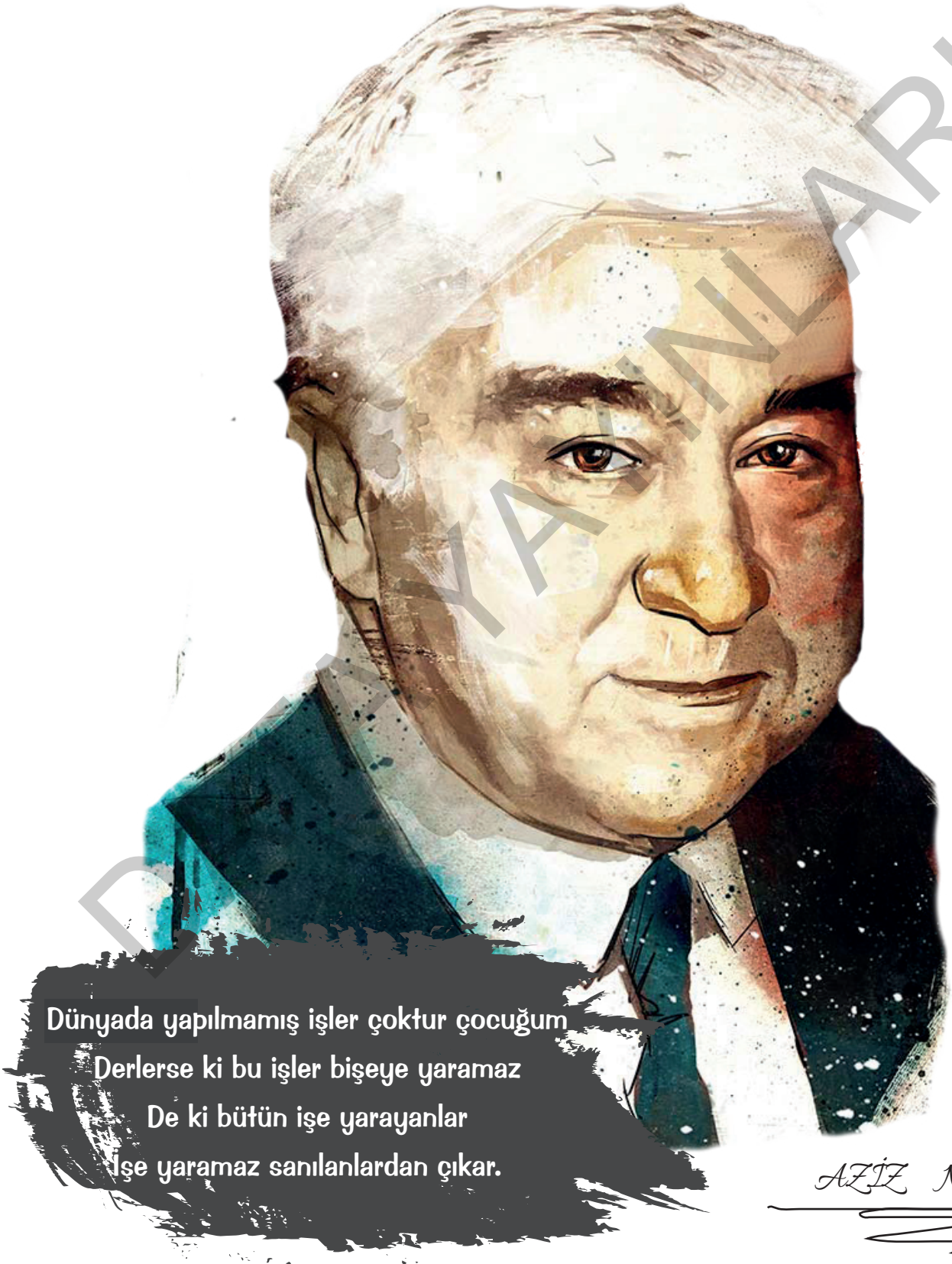

Karekodu
Okutunuz

Akıllı Tahta
Uyumlu

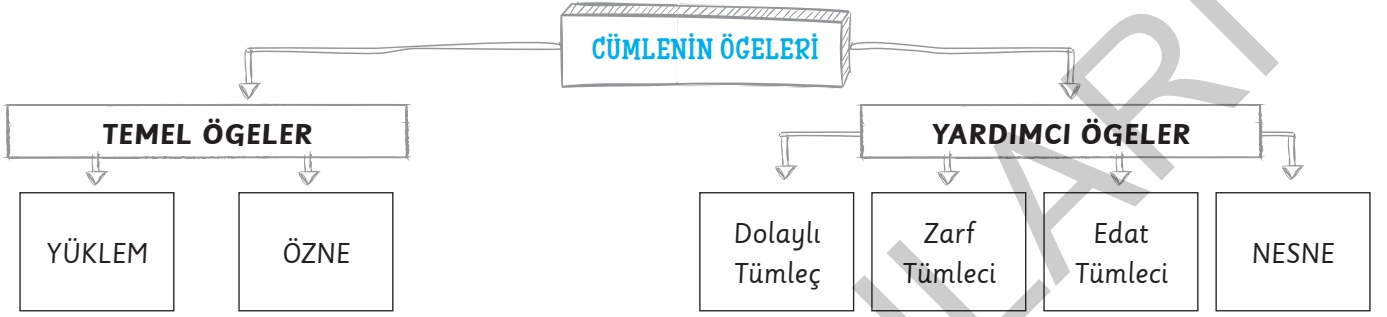
Dünyada yapılmamış işler çoktur çocuğum
Derlerse ki bu işler bişeye yaramaz
De ki bütün işe yarayanlar
İşe yaramaz sanılanlardan çıkar.

AZİZ NESİN

CÜMLENİN ÖGELERİ, FİİLDE ÇATI

CÜMLENİN ÖGELERİ

- Bir duyguyu, bir düşünceyi, bir isteği, bir olayı, bir yargıyı vb. bildirmek için tek başına çekimli bir eylem olan ya da özne, tümleş ve yüklem adı verilen öğelerden oluşan sözcük dizisine **cümle** denir.
- Cümle içindeki sözcüklerin tek başlarına ya da diğer sözcüklerle grup oluşturarak yaptıkları göreve **öge** denir.
- Cümlelerin öğeleri ikiye ayrılır.

NOT: Cümlelerin öğeleri bulunurken söz öbekleri, tamlamalar parçalanamaz. Söz grupları bir bütün halinde ögeye dâhil edilir.

A) Temel Ögeler

- Bir cümleyi oluşturan iki temel öge bulunmaktadır. Temel öğeler cümlelerin olmazsa olmazıdır.
- Diğer öğeler bu temel öğeler etrafında oluşmaktadır.
- Cümlelerin temel öğeleri **yüklem** ve **özne**dir.

1) YÜKLEM

- Bir cümlede yargıyı taşıyan ögeye **yüklem** denir.
 - Diğer öğeler yükleme sorulan sorularla bulunmaktadır.
 - Yüklem devrik cümlelerde başta ve ortada olabilir. Kısacası yüklem cümlelerin sonunda olmak zorunda değildir.
 - Yüklem tek başına cümle oluşturmak için yeterlidir.
- » Düşünüyordum.
- » Okul toplantısındayım.
- » Sınıfın en başarılı ve sevilen öğrencisiydi.
- » Büyük sınıfın kapısının önündeydi.
- » İzleyicilerin tam not verdiği filmmiş.
- » İzliyormuşsun.
- » Bu güzel okulun eski müdürüydüm.

Örnek Soru

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem yanlış gösterilmiştir?

- A) Günün en güzel sorusuydu onun sorduğu.
- B) Yaptığı en güzel yemek kardeşini mutlu etti.
- C) Başından geçenleri arkadaşına bir bir anlattı.
- D) Sorudaki en önemli detayı gözden kaçırmışsın.
- E) Son konuşmasından sonra göze girmişti.

UYARI: Sorularda tek öğeli cümleler istendiğinde yüklemi isim olan cümlelere dikkat etmek gerekir.

- » Üniversitenin toplantı salonundaydık.
- » Kimsenin bilmediği bir köydenmiş.
- » Kendini ispat etmek için çalışan ve çabalayan bir öğrenciydi.

Çözümler için
karekodu okutunuz.

TEST - 6

CÜMLE TÜRLERİ

1. (I) Belirsiz son olarak Büyük Dağ'ın sonunu anımsatacağım. (II) Sanatoryumdaki ayların çok ağır ilerlemesinden sonra kendimizi sondaki yoğun birkaç sayfada Birinci Dünya Savaşı'ndaki bir çarpışmanın ortasında buluruz. (III) Hans Castorp kurşunların uğultusu altında çamurun içindedir. (IV) Ama yalnızca bir an görürüz onu. (V) Bunu söylemez bize Thomas Mann.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi isim cümlesidir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. 20. yüzyılın ilk yirmi otuz yılı içinde görsel sanatlarda ve daha sonra edebiyatta ağırlığını duyuran mantıksal-geometrik-metafizik yordamların yeniden değer kazanması olgusunu bu çerçeve içinde görmek gerekiyor.

Bu cümlelerin özellikleri arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Yan cümlecığı bulunan cümle
B) Birleşik cümle
C) Fiil cümlesi
D) Olumlu cümle
E) Devrik cümle

3. Şenlik dağıldı, bir acı yel kaldı bahçede yalnız
O mahur beste çalar Müjgan'la ben ağlaşıyoruz
Gitti dostlar şölen bitti ne eski heyecan ne hız
Yalnız kederli yalnızlığımızda sıralı sırasız
O mahur beste çalar Müjgan'la ben ağlaşıyoruz

- I. Fiil cümlesi
II. Girişik birleşik cümle
III. Devrik cümle
IV. Sıralı cümle

Bu dizelerde numaralanmış cümle çeşitlerinden hangilerinin örneği yoktur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız IV
D) II ve IV E) III ve IV

4.

- I. Çok emek harcanmış olsa da eksikleri yok değil.
II. Dünyadaki kirlilik gün geçtikçe artıyor.
III. Bu olayın çocukları olumsuz etkilediğini görmüyor.
IV. Son günlerde ne ders çalışıyor ne de kitap okuyor.
V. O kurumdaki her işi sen yapacak değilsin.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerden hangisi biçimce olumsuz anlamca olumludur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

5.

“Hiper roman” diye adlandırdığım ve Bir Kış Gecesi Eğer Bir Yolcu’da bir örneğini vermeye çalıştığım önerimin temelinde de bu düşünce var. Amacım romana özgü tipik biçimin özünü on roman başlangıcında yoğunlaştırarak vermektir.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İsimden fiil yapan ek vardır.
B) Kurallı cümle yer almaktadır.
C) İsim ve fiil cümleleri vardır.
D) Girişik birleşik cümleye yer verilmiştir.
E) Olumlu cümle bulunmaktadır.

6.

Aşağıdakilerden hangisi öge ortaklığı bulunan sıralı cümle değildir?

- A) Kimse sana bunu yapamayacağını söylemedi ama sen hep bahane aradın.
B) Mayısla birlikte sonunda yaz geldi, insanlarda tatil telaşı başladı.
C) Bütün gün ders çalıştık ancak hâlâ çok eksiklerimiz var.
D) Odamızı topladık, önümüzdeki hafta yurdu boşaltırlar.
E) Bu güzel yemek bizi sadece doyurmaz, aynı zamanda mutlu eder.

Dil Bilgisi

Modern
Minimalist
Etkili öğrenim

8. FASİKÜL

ANLATIM BOZUKLUĞU

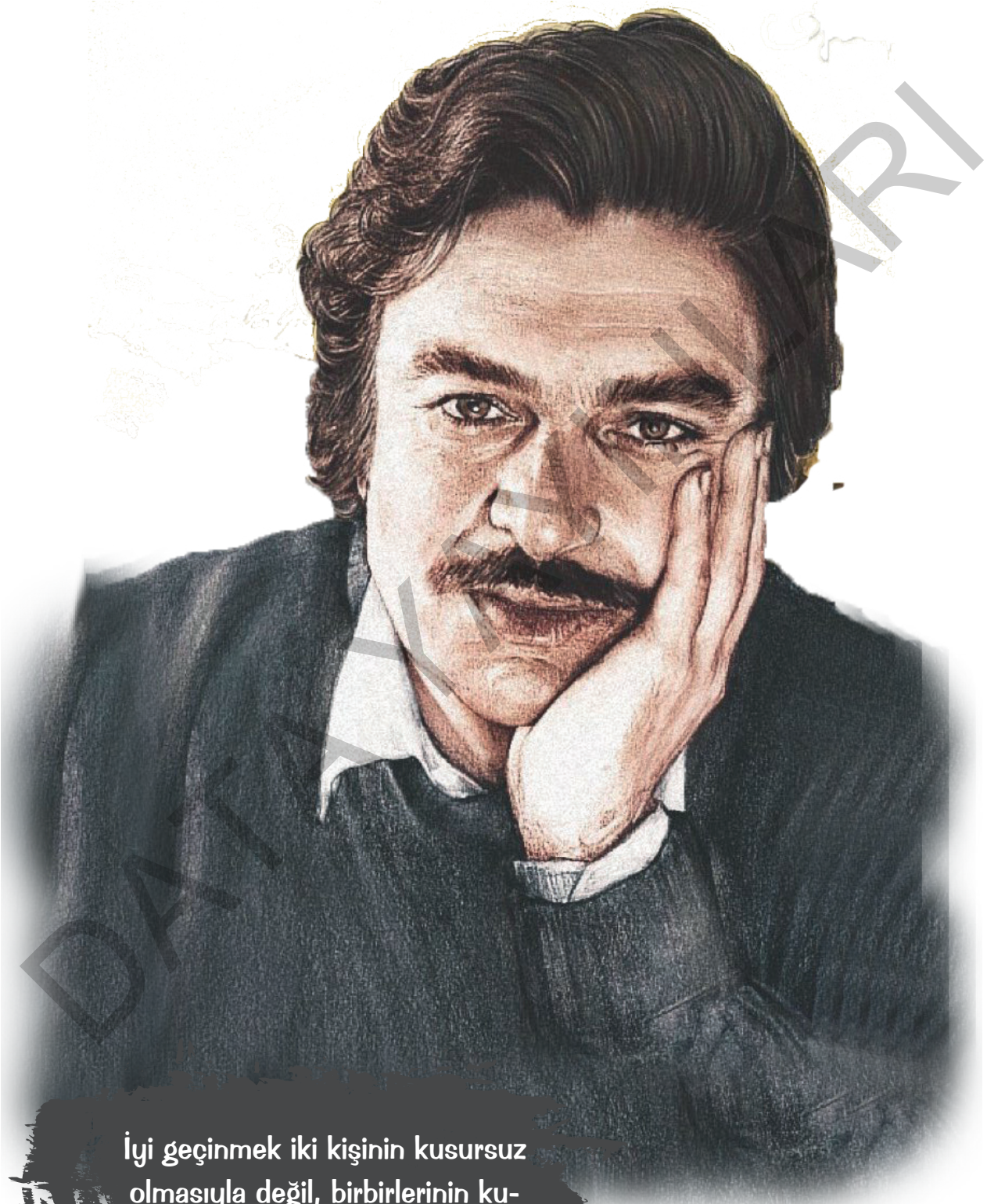

Karekodu
Okutunuz

Akıllı Tahta
Uyumlu

İyi geçinmek iki kişinin kusursuz
olmasıyla değil, birbirlerinin ku-
surlarını hoş görmesiyle olur...

OĞUZ ATAY

ANLATIM BOZUKLUĞU

İyi bir cümle açık, duru, yalın, dil bilgisi kurallarına uygun, noktalama açısından da eksiksiz olmalıdır. Bu cümlelere sahip olmayan cümleler anlam ve anlatım yönünden bozukluk cümlelerdir.

Cümlede dilin iyi kullanılmaması durumunda anlatılmak istenen ve anlatılan farklı olabilir. Bu durum anlatım bozukluğuna sebep olmaktadır. Anlatım bozukluğunu iki ana başlık altında toplayabiliriz. Bunlar:

ANLAMA DAYALI ANLATIM BOZUKLUĞU

1. Gereksiz Sözcük Kullanımı
2. Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanılması
3. Anlamca Çelişen Sözcüklerin Kullanılması
4. Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanılması
5. Atasözü ve Deyim Yanlışlıkları
6. Anlam Belirsizliği
7. Mantık ve Sıralama Yanlışlıkları

DİL BİLGİSİNE DAYALI ANLATIM BOZUKLUĞU

1. Özne - Yüklem Uyumsuzluğu
2. Ek Yanlışlıkları
3. Öge Eksiklikleri
4. Tamlama Yanlışlıkları
5. Noktalamadan Kaynaklı Yanlışlıklar
6. Çatı Uyumsuzluğu
7. Bağlaç Yanlışlıkları

ANLAMA DAYALI ANLATIM BOZUKLUĞU

1. Gereksiz Sözcük Kullanımı

- Aynı anlama gelen sözcüklerin aynı cümlede bir arada kullanılması duruluğa aykırılıktır. Duruluğa aykırılık ise anlatım bozukluğudur.
- Aynı anlama gelen iki sözcükten birinin cümleden atılması cümlede herhangi bir anlam daralmasına yol açmaz.
 - » Bir sonraki koşunun eşit şart ve koşullarda yapılması için başvuruda bulundular.
 - » Böyle bir ortamda yüksek sesle bağırarak konuşmalısın.
 - » Kapıdan girenleri görünce kim olduklarını yanındaki ne sessizce fısıldadı.
 - » Onunla ilk tanıştığım günü asla unutamıyorum.
 - » Yazın ilk işim bir hafta dinlenip istirahat etmek olacak.
- Yardımcı fiiller isim soylu sözcüklerle birlikte kullanıldığında birleşik fiil oluşturmaktadır. Yardımcı fiil ile kurulan birleşik fiillerde bir yapım eki yardımcı eylemin görevi yerine kullanılabiliyorsa yardımcı eylem gereksiz kullanılmış olur.

- » Bu doktorun bütün hastalarını iyi ettiğini duyduk. (iyileştirdiğini)
- » Bu olayda aslında hiçbirinizden kuşku etmedim. (kuşkulanmadım)
- » Manavdaki meyveler ne kadar da pahalı olmuş. (pahalılaşmış)
- » Fenerbahçe, bu maçta da yenildi aldı. (yenildi)

Örnek Soru

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu bulunmaktadır?

- A) Arkadaşım bir haftadır aramadı, artık kuşku ediyorum.
- B) Bütün bu notları ben kendim yazmıştım.
- C) Annem yemeği hazırlayınca beni de yemeğe çağırırsınız.
- D) Tahtaya yazdıklarımı defterinize yazıverin.
- E) YKS’de bu yıl da kızlar erkeklere fark attı.

Çözümler için
karekodu okutunuz.

TEST - 3

ANLATIM BOZUKLUĞU

1. İyi bir cümlede gereksiz sözcük bulunmaz. Yani cümledeki bir sözcüğü attığımızda cümlenin anlam ve anlatımında bir daralma olmuyorsa o sözcük gereksiz, oluyorsa gereklidir.

Bu ölçüte göre aşağıdakilerden hangisi iyi cümle değildir?

- A) Bari hiç olmazsa bugün insanları rahatsız etme.
- B) Kar, akşama değin aralıksız yağdı.
- C) Bütün gün hiç ara vermeden çalışmıştık.
- D) Doğadaki canlılar üzerinde sayısız çalışmalara imza atmıştı.
- E) Ormanlar iklim üzerinde büyük bir etkiye sahiptir.

2. Birçok sayıda kişi virüs yüzünden yaşamını yitiriyor, bu yüzden yaklaşık olarak altı ay devam edecek aşı çalışmalarımız olacak.

Bu cümlede geçen kelimelerden hangileri atıldığında cümlenin anlamında hiçbir daralma olmaz?

- A) yüzünden – yaklaşık
- B) kişi – altı ay
- C) yaklaşık – çalışmalarımız
- D) sayıda – olarak
- E) bu yüzden – yaklaşık

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Kimseye aldırış etmez ama belki senin sözlerin etkili olabilir.
- B) Sanayide gelişmiş ülkelerde sorunlar hızla çözü-lüyordu.
- C) Ara sıra kemanla bana da yalan yanlış bir iki tak-sim ettiriyor.
- D) Babasından kalma eski bahçe, onun için çok de-ğerliydi.
- E) Bazı ürünlerin fiyatının pahalı olması yaşam stan-dartlarını düşürüyordu.

4. Bu partimizin daha birinci yaşında ilk genel kongresini yapışı ve örnek oluşu demokrasimiz için önemli bir aşamadır, bundan öteki partiler ibret almalıdır.

Bu cümlelerdeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tamlama yanlışlığı
- B) Sözcüğün yanlış yapılandırılması
- C) Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması
- D) Sözcüğün yanlış yerde kullanılması
- E) İyelik ekinin gereksiz kullanılması

5. Önümüzdeki haftanın önemli programlarından bazı-larını sizlere hatırlatmaya çalıştık.

Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdakilerden hangisiyle giderilebilir?

- A) “bazılarını” yerine “bazısını” getirilerek
- B) “hatırlatmaya” yerine “tanıtmaya” getirilerek
- C) “sizlere” sözcüğü kaldırılarak
- D) “sizlere” sözcüğü “önümüzdeki” sözcüğüyle yer değiştirilerek
- E) “haftanın” yerine “ hafta” sözcüğü getirilerek

6. Kitlesele ve birey başarısının temelinde kişinin kazan-ma hırsı yatar.

Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdakilerden hangisiyle giderilebilir?

- A) “kişinin” sözcüğünden sonra “her” sözcüğü geti-rilerek
- B) “ve” sözcüğü kaldırılarak
- C) “ve” sözcüğünden önce “başarının” sözcüğü ge-tirilerek
- D) “kazanma”dan sonra “ kesinlikle” sözcüğü getiri-lerek
- E) “yatar” yerine “ yatabilir” getirilerek

DATA YAYINLARI

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi 1518 Sok.
Mat-Sit İş Merkezi No.:2/20 Yenimahalle / ANKARA
Telefon: 0 312 384 29 95 - Belgegeçer: 0312 342 23 58
WhatsApp: 0 505 925 57 81
www.datayayinlari.com | bilgi@datayayinlari.com

